

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.23.1.2023

**Pani
Halina Szymańska
Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji
Rolnictwa**

ul. Poleczki 33
02-822 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/23/037 – Wsparcie rolnictwa ekologicznego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Biuro Powiatowe w Lubartowie, ul. 1-go Maja 82, 21-100 Lubartów (dalej: „BP ARiMR” lub „Biuro”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Halina Szymańska, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, od 20 października 2020 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Maria Fajger, Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, od 2 listopada 2017 r. do 27 sierpnia 2019 r. i Tomasz Nowakowski, od 28 sierpnia 2019 r. do 19 października 2020 r. (od 28 sierpnia 2019 r. do 28 maja 2020 r. jako pełniący obowiązki Prezesa). Kierownikiem Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Lubartowie od 16 lutego 2018 r. jest Jan Sławecki.
Zakres przedmiotowy kontroli	Udzielanie pomocy finansowej na wsparcie rolnictwa ekologicznego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2023 (do 15 grudnia), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających związek z zakresem przedmiotowym kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Monika Cieniuch, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/157/2023 z 11 października 2023 r. (akta kontroli str. 1-4)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	W okresie objętym kontrolą Biuro zapewniło prawidłową realizację zadań na rzecz wspierania rozwoju rolnictwa ekologicznego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 ³ .
Uzasadnienie oceny ogólnej	W Biurze stosowano zasady przyznawania pomocy finansowej w ramach płatności ekologicznej określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 ⁴ . Pracownicy odpowiedzialni za zarządzanie i realizację płatności otrzymali pisemne zakresy czynności oraz zostali przeszkoleni z obowiązujących w tym zakresie procedur. Przeprowadzono akcje informacyjne dotyczące zasad i wymogów przyznawania płatności. Wydawane decyzje administracyjne w sprawie przyznania płatności ekologicznych w ramach PROW 2014-2020, spełniały wymogi art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: PROW 2014-2020.

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 1784, ze zm., dalej: rozporządzenie ekologiczne.

Kodeks postępowania administracyjnego⁵. Jednak jedna z ośmiu badanych decyzji została wydana po upływie obowiązującego terminu określonego w art. 31 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020⁶.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Udzielanie pomocy finansowej na wsparcie rolnictwa ekologicznego

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2019-2023 (do 15 grudnia) zadania dotyczące płatności dla rolnictwa ekologicznego w ramach PROW 2014-2020 realizowało od 25 do 29 osób⁷ zatrudnionych w Wydziale ds. Płatności Bezpośrednich i Pomocy Krajowej⁸. Kierownik Biura wyjaśnił, że pracownicy zatrudnieni w tym Wydziale zajmują się obsługą spraw związanych z płatnościami rolnośrodowiskowymi i ekologicznymi.

Pracownicy Wydziału posiadali aktualne zakresy obowiązków, odpowiedzialności i uprawnień, w których wyszczególniono m.in. zadania dotyczące obsługi płatności w zakresie mechanizmów PROW 2014-2020. Spośród zbadanych zakresów obowiązków 90% zostało przyjętych przez pracowników do wiadomości i stosowania w dniu ich sporządzenia⁹. Pracownicy zajmujący się zarządzaniem i realizacją płatności ekologicznych posiadali wykształcenie wyższe¹⁰.

(akta kontroli str. 5-7, 11-15, 421-424)

Kierownik Biura wyjaśnił, że nie planowano stanu zatrudnienia do realizacji płatności na rolnictwo ekologiczne w latach 2019-2023. W jego ocenie, stan liczbowy pracowników wykonujących m.in. zadania związane z obsługą działania rolnictwo ekologiczne był wystarczający.

(akta kontroli str. 421-424, 463-467)

W latach 2019-2023 (do 15 grudnia) przeprowadzono cykliczne szkolenia pracowników odpowiedzialnych za zarządzanie i realizację płatności na rolnictwo ekologiczne. Pracownicy¹¹ odbyli łącznie 75 szkoleń, m.in. w zakresie:

- zasad obsługi wniosków o przyznanie płatności w ramach działania PRSK (rolnośrodowiskowo-klimatyczne), RE (działanie rolnictwo ekologiczne) w 2019 r.,
- zasad przyznania płatności ekologicznej RE w ramach PROW 2014-2020 w: 2020 r., 2021 r., 2022 r. oraz w 2023 r.,
- konfliktu interesów i polityki antykorupcyjnej ARiMR.

Szkolenia dotyczące zasad płatności kończyły się egzaminem dla pracowników, którzy po raz pierwszy obsługiwali wnioski o przyznanie płatności oraz nowozatrudnionych.

Kierownik Biura wyjaśnił, że szkolenia dla pracowników odpowiedzialnych za zarządzanie i realizację płatności na rolnictwo ekologiczne przeprowadzane były corocznie przed rozpoczęciem nowej kampanii. Szkolenia takie przechodzili

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm., dalej: Kpa.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 2298, dalej: uwrow.

⁷ Według stanu na koniec: 2019 r., 2020 r., 2021 r., 2022 r. i 30 września 2023 r., w tym Naczelnik Wydziału ds. Płatności Bezpośrednich i Pomocy Krajowej.

⁸ Do 2023 r. Wydział Działań Społecznych i Środowiskowych oraz Płatności Bezpośrednich, dalej: Wydział.

⁹ Zbadano 127 zakresów obowiązków, z tego 115 zostało przyjętych przez pracowników w dniu ich sporządzenia, pozostałe w terminie od jednego do 14 dni po dacie sporządzenia.

¹⁰ M.in. na kierunku rolnictwo, agronomia, zarządzanie i marketing, zarządzanie projektami Unii Europejskiej, ochrona środowiska.

¹¹ 20 pracowników w: 2019 r. i w 2022 r. oraz 24 w: 2020 r., 2021 r. i w 2023 r.

wszyscy pracownicy Wydziału. Organizatorami ww. szkoleń byli pracownicy Centrali oraz Lubelskiego Oddziału Regionalnego ARiMR (dalej: LOR). Szkolenia przeprowadzane były głównie online w aplikacji Teams. Dodatkowo każdy pracownik Biura miał obowiązek corocznego ukończenia szkolenia e-learningowego dotyczącego m.in. zasad obsługi wniosków o przyznanie płatności w ramach PROW 2014-2020.

(akta kontroli str. 8-10, 421-424)

Kierownik Biura poinformował, że stan obsługi wniosków z działania „Rolnictwo ekologiczne” oraz realizacja tego działania były nadzorowane przez Centralę ARiMR m.in. poprzez bieżące monitorowanie tych spraw, ustalanie harmonogramów i raportowanie poszczególnych etapów obsługi ww. wniosków.

W latach 2019-2023 (do 15 grudnia) pracownicy LOR przeprowadzili łącznie trzy wizyty, które swoim zakresem obejmowały m.in. płatności ekologiczne. W ich wyniku zalecono m.in. przestrzeganie terminów prowadzenia postępowań w sprawie ustalenia kwot nienależnie/nadmiernie pobranych płatności, zwrócenie szczególnej uwagi na adekwatne, zgodne ze stanem faktycznym, opisywanie błędów, stwierdzonych w trakcie kontroli administracyjnej oraz obsługę spraw zgodnie z obowiązującymi wytycznymi, instrukcjami i książkami procedur, prowadzenie na bieżąco elektronicznych akt sprawy w aplikacji ReD, zwiększenie nadzoru nad procesem obsługi wniosków transferowych¹², stosowanie się do zapisów obowiązujących w danej kampanii, kierowanie do obsługi wniosków wyłącznie pracowników mających wymagane uprawnienia.

(akta kontroli str. 421-424, 243)

2. W okresie objętym kontrolą Biuro przeprowadzało akcje informacyjne dotyczące udzielania rolnikom wsparcia w zakresie rolnictwa ekologicznego, w szczególności polegające na organizowaniu i przeprowadzaniu szkoleń dotyczące zasad przyznawania płatności w ramach PROW 2014-2020 w zakresie rolnictwa ekologicznego, obsługi aplikacji eWniosekPlus oraz nowej perspektywy Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Informacji udzielano zarówno w siedzibie Biura (punkt informacyjny), jak również m.in. w urzędach gmin, izbach rolniczych, domach kultury oraz poprzez uczestnictwo w wydarzeniach lokalnych (dożynki, konkurs „Bitwa Regionów”). Zadania informacyjne realizowane były również w formie dystrybucji ulotek i broszur, informacje dotyczące wspierania rolnictwa ekologicznego zamieszczano na stronie internetowej ARiMR. Biuro nie ponosiło kosztów opisanych powyżej działań.

(akta kontroli str. 52-53)

3. Do obsługi wniosków i realizacji płatności rolnośrodowiskowych w zakresie działania rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2014-2020 stosowano następujące systemy informatyczne:

- eWniosekPlus – udostępniony na stronie internetowej ARiMR, służący do składania przez rolników wniosków o przyznanie płatności, w tym płatności ekologicznej – od 2018 r.;
- ReD – do rejestracji wszystkich dokumentów, wpływających do Biura oraz wysyłki wszelkiej dokumentacji związanej m.in. z płatnościami na rolnictwo ekologiczne;
- ZSZiK (Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli) – głównie w celu rejestrowania wniosków i zakładania spraw – od 2004 r.;

---

¹² Wnioski dotyczące przejęcia pomocy w ramach PROW 2014-2020 (np. w przypadku przeniesienia, w wyniku sprzedaży lub innej umowy, własności gruntów objętych wnioskiem, nowy właściciel tych gruntów może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce poprzedniego wnioskodawcy).

- IACSplus – służący m.in. do przeprowadzenia kontroli kompletności oraz kontroli administracyjnej, weryfikacji po kontroli na miejscu, naliczania płatności, wydawania decyzji oraz sporządzania, a także zatwierdzania list zleceń płatności. System IACSplus funkcjonuje od 2015 r.

Kierownik Biura wyjaśnił, że w kontrolowanym okresie nie było opóźnień przy wdrażaniu systemów obsługujących działanie rolnictwo ekologiczne.

Składane przez rolników wnioski o przyznanie płatności w aplikacji eWniosekPlus były automatycznie rejestrowane w aplikacji ReD oraz w systemie informatycznym ZSZiK, a następnie obsługiwane w systemie informatycznym IACSplus. System ten informował kontrolera w trakcie kontroli administracyjnej o wystąpieniu konfliktu krzyżowego, a także zapobiegał wypłacie beneficjentowi nienależnych środków z wykluczających się mechanizmów pomocowych. Rejestrem prowadzonym w zakresie płatności na rolnictwo ekologiczne w latach 2019-2023 była aplikacja RED. Do kompetencji Biura nie należało tworzenie elektronicznego systemu ewidencji przyjmowanych i załatwianych wniosków dotyczących płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”. Wszelkie aplikacje były wdrażane z poziomu Centrali ARiMR, a Biuro było jedynie informowane o ich udostępnieniu i możliwości wykorzystania podczas obsługi wniosku.

(akta kontroli str. 401-415, 421-424)

Powyższe systemy wymuszały stosowanie zasady „dwóch par oczu”, w szczególności:

- przy przeprowadzaniu kontroli kompletności operator wypełniał kartę weryfikacji wniosku w zakresie wykonanych przez siebie czynności, następnie kontroler danych sprawdzał poprawność wykonania przez operatora kontroli kompletności;
- przy wydawaniu decyzji przygotowywał ją sporządzający, weryfikował sprawdzający, a zatwierdzał i podpisywał Kierownik Biura lub osoba przez niego upoważniona.

(akta kontroli str. 296-304, 401-415)

Manualne wprowadzanie danych do systemu informatycznego IACSplus w przypadku obsługi wniosków w zakresie rolnictwa ekologicznego dotyczyło:

- danych z jednostki certyfikującej;
- danych z protokołów z przeprowadzonych kontroli na miejscu;
- danych z planów ekologicznych, zaświadczeń i innych dokumentów składanych przez rolnika;
- edytowania i dostosowywania projektu decyzji.

Kierownik Biura wyjaśnił, że manualna obsługa tych dokumentów w znaczącym stopniu opóźniała działania.

(akta kontroli str. 401-415, 421-424)

Przebieg poszczególnych etapów obsługi wniosków o przyznanie płatności związanych z rolnictwem ekologicznym został określony w książkach procedur, zatwierdzonych przez Prezesa (bądź pełniącego obowiązki Prezesa) lub zastępcę Prezesa ARiMR. W okresie objętym kontrolą obowiązywało 17 wersji Książki Procedur KP-611-395-ARiMR Rolnictwo ekologiczne, Płatność ekologiczna w ramach PROW 2014-2020, określającej m.in. tryb przyjmowania wniosków, kontrolę ich kompletności i kontrolę administracyjną, wprowadzanie i weryfikację wyników z kontroli na miejscu, wprowadzanie danych z jednostek certyfikujących, naliczanie płatności ekologicznej oraz wydawanie decyzji. Książki procedur przekazywane były do Biura pocztą elektroniczną oraz zamieszczane na wewnętrznym portalu ARiMR. Kierownik Biura wyjaśnił, że zmiany procedur były związane z wdrożeniem kolejnych funkcjonalności i nie miały wpływu na terminowość obsługi wniosków. Bezpośrednie zmiany w procedurach nie były zgłaszane. Zmiany w procedurach, wytycznych czy

zasadach przyznawania płatności, uwzględniane w kolejnych wersjach tych dokumentów, wynikały z konieczności wskazania sposobu postępowania w danej sprawie.

(akta kontroli str. 16-40, 421-424)

W latach 2019-2023 (do 15 grudnia) w Biurze stosowano procedury zapobiegające konfliktowi interesów, określone w zarządzeniach Prezesa ARiMR w sprawie polityki antykorupcyjnej¹³. Ponadto obowiązywał Kodeks Etyki Pracowników ARiMR¹⁴, który określał m.in. sposób postępowania w przypadku wystąpienia konfliktu interesów. Zgodnie z nimi pracownik miał przedkładać dobro ARiMR nad interesy własne i swojego środowiska oraz miał być bezstronny w wykonywaniu zadań. Każdy przypadek wyłączenia pracownika od udziału w danej sprawie był odnotowywany w rejestrze wyłączeń, w którym zamieszczano m.in. imię i nazwisko, numer i datę postanowienia o wyłączeniu, stanowisko wyłączonego pracownika, datę złożenia wniosku o wyłączenie oraz datę wyłączenia z obsługi sprawy wraz z jej znakiem. W latach objętych kontrolą nie było przypadków wyłączenia pracowników z wykonywania zadań związanych z działaniem „Rolnictwo ekologiczne” ponieważ nie stwierdzono przypadków konfliktu interesów.

(akta kontroli str. 110-143, 244-295, 421-452)

4. W latach 2019-2022 do BP ARiMR złożono łącznie 443 wnioski o przyznanie płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”, z tego:

- w kampanii 2019 r. liczba złożonych wniosków o przyznanie płatności wyniosła 109 (27 pierwszorocznych i 82 kontynuacyjnych);
- w kampanii 2020 r. – 110 (30 pierwszorocznych i 80 kontynuacyjnych);
- w kampanii 2021 r. – 113 (11 pierwszorocznych i 102 kontynuacyjnych);
- w kampanii 2022 r. – 111 (27 pierwszorocznych i 84 kontynuacyjnych).

W wymienionym okresie w ramach PROW 2014-2020 dwie sprawy z 2020 r. zostały rozpatrzone negatywnie. Powodem odrzucenia wniosków był brak danych rolnika na wykazie z jednostki certyfikującej oraz niespełnienie warunków do przyznania płatności.

(akta kontroli str. 47-51, 463-467)

Analiza ośmiu losowo wybranych wniosków¹⁵ o przyznanie płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020, wykazała, że:

- wnioski złożono w formie elektronicznej, za pośrednictwem aplikacji eWniosekPlus zamieszczonej na stronie internetowej ARiMR;
- wnioski były kompletne, złożone w terminie, z wykorzystaniem prawidłowych formularzy;
- wnioskodawcy spełniali warunki upoważniające do ubiegania się o płatność ekologiczną, tj. posiadali nadany numer producenta rolnego, użytkowali działki rolne o powierzchni większej niż 1 ha, zadeklarowali 5-letnie zobowiązanie w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”¹⁶ oraz spełniali warunki przyznania płatności ekologicznej dla poszczególnych pakietów lub ich wariantów;
- wnioski poddane zostały kontroli kompletności, kontroli administracyjnej (w tym kontroli krzyżowej) oraz kontroli zgodności danych zawartych we wniosku z danymi uzyskanymi z jednostek certyfikujących;

¹³ Zarządzenia Prezesa ARiMR nr: 144/2023 z 17 października 2023 r., 8/2022 z 28 stycznia 2022 r. oraz 124/2020 z 26 października 2020 r.

¹⁴ Zarządzenia Prezesa ARiMR nr: 144/2023 z 17 października 2023 r., 8/2022 z 28 stycznia 2022 r. oraz 1/2014 z 3 stycznia 2014 r.

¹⁵ Po dwa z poszczególnych kampanii przeprowadzonych w latach 2019-2022.

¹⁶ Zgodnie z § 32e rozporządzenia ekologicznego, w przypadku zobowiązania ekologicznego podjętego po dniu 14 marca 2021 r. płatność ekologiczną przyznaje się, jeżeli rolnik realizuje 3-letnie zobowiązanie ekologiczne.

- czynności w ramach postępowania prowadzone były z zachowaniem zasady „dwóch par oczu”;
- dane zawarte we wnioskach były zgodne z danymi uzyskanymi przez Biuro z jednostek certyfikujących, poza jednym przypadkiem, w którym na trzech działkach rolnych zadeklarowanych przez rolnika we wniosku o płatność do pakietu 1 „uprawy rolnicze w okresie konwersji”, zgodnie z danymi przekazanymi przez jednostkę certyfikującą, realizowany był pakiet 7 „uprawy rolnicze po okresie konwersji”;
- w ośmiu skontrolowanych sprawach nie były przeprowadzane kontrole na miejscu.

Biuro posiadało dostęp do wykazów producentów ekologicznych przekazywanych do Centrali ARiMR przez jednostki certyfikujące zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym¹⁷ oraz art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej¹⁸. Wykazy z lat 2019-2022 udostępniono odpowiednio: 15 października 2019 r., 12 października 2020 r., 18 października 2021 r. i 17 października 2022 r.

(akta kontroli str. 296-304)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki wstrzymania postępowania o udzielenie płatności ekologicznych ze względu na wyczerpanie limitu środków finansowych przewidzianych na dany rok.

(akta kontroli str. 455-458)

5. W latach 2019-2022 na podstawie złożonych wniosków wydano 441 decyzji w sprawie przyznania płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020, na łączną kwotę 7 508 550 zł. W poszczególnych latach wydano odpowiednio:

- w 2019 r. – 109 decyzji w sprawie przyznania dofinansowania w łącznej wysokości 1 586 154 zł, z tego 1 009 270 zł ze środków unijnych i 576 884 zł ze środków krajowych;
- w 2020 r. – 108 decyzji przyznających dofinansowanie w łącznej wysokości 1 543 767 zł, z tego 982 299 zł ze środków unijnych i 561 468 zł ze środków krajowych;
- w 2021 r. – 113 decyzji przyznających dofinansowanie w łącznej wysokości 2 051 806 zł, z tego 1 305 564 zł ze środków unijnych i 746 242 zł ze środków krajowych;
- w 2022 r. – 111 decyzji przyznających dofinansowanie w łącznej wysokości 2 326 823 zł, z tego 1 480 558 zł ze środków unijnych i 846 265 zł ze środków krajowych.

Przeciętny okres między złożeniem wniosku przez rolnika, a wydaniem decyzji o udzieleniu płatności na realizację zadań w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” wynosił dla decyzji pierwszorocznych i kontynuacyjnych odpowiednio: w kampanii 2019 r. – 282 i 278 dni, w kampanii 2020 r. – 225 i 233 dni, w kampanii 2021 r. – 238 i 233 dni i w kampanii 2022 r. – 257 i 269 dni.

Kierownik Biura wyjaśnił, że bezpośredni wpływ na średnią długość czasu wydawania decyzji miały następujące czynniki:

- terminy uruchomienia poszczególnych etapów obsługi wniosków;
- braki formalne oraz błędy w złożonych wnioskach wymagające wyjaśnienia ze strony rolnika;

¹⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1324.

¹⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1235.

- duża liczba dokumentów złożonych przez wnioskodawców wymagająca manualnej weryfikacji i wprowadzenia do aplikacji IACsPlus (np. zmiany we wniosku, dołączane załączniki);
- terminy przekazania danych z jednostek certyfikujących oraz wyjaśnienia zaistniałych rozbieżności, w związku z niezgodnościami pomiędzy wnioskiem rolnika, a danymi przekazanymi przez te jednostki;
- terminy przekazywania raportów z czynności kontrolnych, w przypadku, gdy wnioskodawca był skierowany do kontroli na miejscu;
- możliwość składania przez rolników poszczególnych dokumentów w innym terminie niż termin składania wniosków;
- awarie i błędy aplikacji;
- kumulacja zadań do wykonania przez Biuro w jednym czasie;
- absencje pracowników.

(akta kontroli str. 47-51, 463-467)

Na podstawie analizy ośmiu losowo wybranych decyzji¹⁹ o przyznanie płatności w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020, stwierdzono, że:

- czas rozpatrywania spraw wynosił od 169 do 310 dni;
- decyzje zawierały elementy wskazane w art. 107 § 1 Kpa;
- sześć decyzji wydano z zachowaniem terminu, o którym mowa w art. 31 pkt 1 uwrow, tj. przed dniem 1 marca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek. W dwóch przypadkach wnioskodawca został poinformowany o niezłażwieniu sprawy w terminie, z podaniem przyczyny zwłoki, jak również wyznaczono nowy termin załażwienia sprawy, z tego jedna decyzja została wydana nieterminowo z winy strony postępowania, która nie udzieliła wyjaśnień w sprawie, mimo dwukrotnego wezwania do ich złożenia;
- w skontrolowanych sprawach beneficjenci nie korzystali z innych pakietów rolnośrodowiskowych, które umożliwiałyby przyznanie płatności ekologicznej.

(akta kontroli str. 305-354, 469-470)

W okresie objętym kontrolą Biuro nie przeprowadzało kontroli na miejscu. Kierownik Biura wyjaśnił, że kontrole na miejscu dotyczące przestrzegania przez beneficjentów wymogów dla poszczególnych pakietów i ich wariantów, zgodnie z którymi została im przyznana pomoc finansowa w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW 2014-2020 przeprowadzało Biuro Kontroli na Miejscu w Oddziale Regionalnym (dalej: BKM). Typowanie spraw do kontroli odbywało się w Centrali ARiMR w Departamencie Baz Referencyjnych i Kontroli Terenowych. W latach 2019-2023 (do 15 grudnia) BKM przeprowadziło 45 kontroli w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”. Wyniki tych kontroli przedstawiano w raportach kontrolnych, które BKM przekazywało do Biura, a ich wyniki uwzględniano w ramach kontroli administracyjnych oraz opisywano w decyzjach.

Analiza sześciu losowo wybranych raportów z przeprowadzonych kontroli na miejscu wykazała, że w czterech sprawach stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- posiadany przez rolnika plan działalności ekologicznej był niekompletny/niezgodny z informacjami przekazanymi we wniosku i załącznikami w zakresie działek rolnych lub w zakresie nazewnictwa działek rolnych lub w zakresie wykazu pakietów lub wariantów, w ramach których rolnik realizował zobowiązanie ekologiczne;
- na działce rolnej rolnik nie utrzymywał minimalnej obsady krzewów owocujących;

¹⁹ Po dwie z poszczególnych kampanii przeprowadzonych w latach 2019-2022.

- zadeklarowana powierzchnia działki rolnej była mniejsza bądź większa od powierzchni stwierdzonej;
- brak przestrzegania przez rolnika wymogu stosowania nawozów i środków (dopuszczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym) w dawkach określonych w planie działalności ekologicznej z uwzględnieniem bilansu azotu i wyniku chemicznej analizy gleb, która została przeprowadzona nie wcześniej niż rok przed nasadzeniem plantacji sadowniczej.

W dwóch sprawach nie stwierdzono błędów skutkujących zmniejszeniem płatności.

(akta kontroli str. 416-417, 455-458)

W latach 2019-2023 (do 15 grudnia) wniesiono 15 odwołań od decyzji Kierownika Biura w sprawie przyznania płatności ekologicznych w ramach PROW 2014-2020, z tego trzy dotyczyło kampanii z 2018 r.

Kierownik Biura wyjaśnił, że wpływ odwołania do Biura rejestrowany był w kancelarii zgodnie z zasadami Instrukcji kancelaryjnej. W przypadku gdy rolnik składał odwołanie osobiście w Biurze, pracownik po odnotowaniu faktu wpływu odwołania do kancelarii, wydawał rolnikowi „Potwierdzenie przyjęcia dokumentów”. Kierownik Biura przekazywał odwołanie do wyznaczonego pracownika, który rejestrował je w systemie informatycznym ReD i dołączał do znaku sprawy, w której rolnik się odwoływał. Analiza dokumentacji związanej z rozpatrywaniem ośmiu złożonych odwołań wykazała, że:

- sześć spośród nich zostało przesłanych pocztą, jedno złożono osobiście i jedno za pośrednictwem skrzynki ePUAP;
- w siedmiu przypadkach odwołania złożono z zachowaniem ustawowego terminu, a w jednym siedem dni po upływie terminu (wraz z pismem rolnika o przywrócenie terminu na złożenie odwołania);
- skontrolowane odwołania wraz ze stanowiskiem Kierownika Biura i aktami sprawy, były przekazywane do organu odwoławczego, tj. do Dyrektora LOR, zgodnie z art. 133 Kpa oraz wewnętrznymi procedurami ARiMR (w tym Książką Procedur „Instrumenty Kpa w zakresie płatności”) w ciągu siedmiu dni od daty wpływu²⁰;
- każdorazowo informowano beneficjenta o przekazaniu odwołania do Dyrektora LOR celem rozpatrzenia;
- trzy decyzje wydane przez Kierownika Biura zostały utrzymane w mocy przez Dyrektora LOR²¹;
- w trzech przypadkach Dyrektor LOR uchylił zaskarżone decyzje w całości i przekazał sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Kierownika Biura. W dwóch przypadkach rolnicy złożyli odwołania od kolejnych decyzji. W jednym przypadku Dyrektor LOR uchylił zaskarżoną decyzję w całości i rozstrzygnął sprawę co do jej istoty, w drugim uchylił zaskarżoną decyzję w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez Kierownika Biura;
- w jednym przypadku Dyrektor LOR uchylił zaskarżoną decyzję w całości i rozstrzygnął sprawę co do istoty;
- w jednej sprawie zostało wydane postanowienie Dyrektora LOR o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania od decyzji.

(akta kontroli str. 144-214, 355-400, 455-458, 460, 463-467)

²⁰ W jednym przypadku, ze względu na epidemię COVID-19 dokumenty złożone przez beneficjenta w dniu 5 maja 2020 r. zostały objęte 48 godzinną kwarantanną, zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez Prezesa ARiMR. Dnia 7 maja 2020 r. wyjęte z urny i przekazane do dalszego procedowania.

²¹ W jednej z ww. spraw wznowiono postępowanie z urzędu. W związku z pismem z jednostki certyfikującej dot. zmiany w wykazie producentów, konieczne było ponowne rozpatrzenie sprawy. Stosownie do art. 150 §1 Kpa, Biuro przekazało do LOR dokumenty celem wznowienia postępowania i rozstrzygnięcia sprawy. Dyrektor LOR odmówił uchylecia decyzji ostatecznej wydanej przez Dyrektora LOR o utrzymaniu w mocy zaskarżonej decyzji wydanej przez Kierownika Biura.

W latach 2019-2023 (do 30 września) do Biura nie wpływały skargi i wnioski w związku z realizacją działania „Rolnictwo ekologiczne” w ramach PROW 2014-2020.
(akta kontroli str. 455-459)

6. W okresie objętym kontrolą Biuro nie monitorowało stanu liczbowego gospodarstw, powierzchni upraw ekologicznych, a także liczby przetwórnicy ekologicznych na terenie powiatu lubartowskiego. W konsekwencji, Biuro nie prowadziło analiz dotyczących stanu liczbowego i powierzchni gospodarstw ekologicznych.

Kierownik Biura wyjaśnił, że nie prowadzono monitoringu, gdyż Biuro nie zajmowało się gromadzeniem danych statystycznych.

W latach 2019-2022 liczba wniosków o przyznanie płatności w zakresie działania rolnictwo ekologiczne kształtowała się na podobnym poziomie – w poszczególnych latach tego okresu złożono odpowiednio: 109, 110, 113 i 111 wniosków o przyznanie płatności, natomiast powierzchnia zgłoszonych upraw ekologicznych wyniosła odpowiednio: 1446,53 ha, 1454,70 ha, 1543,63 ha i 1750,69 ha.

(akta kontroli str. 47-51, 418, 455-458)

Spośród producentów ekologicznych, którzy realizowali zobowiązanie²² w ramach PROW 2014-2020:

- w 2019 r. – zakończyło zobowiązanie 27 rolników, z tego 22 ubiegało się o zaciągnięcie zobowiązania w 2020 r., nie ubiegało się pięciu;
- w 2020 r. – zakończyło zobowiązanie siedmiu rolników, z tego sześciu ubiegało się o zaciągnięcie zobowiązania w 2021 r., nie ubiegał się jeden;
- w 2021 r. – zakończyło zobowiązanie 24 rolników, z tego 21 ubiegało się o zaciągnięcie zobowiązania w 2022 r., nie ubiegało się trzech;
- w 2022 r. – zakończyło zobowiązanie 11 rolników, z tego dziewięciu ubiegało się o zaciągnięcie zobowiązania w 2023 r., nie ubiegało się dwóch.

(akta kontroli str. 418)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności BP ARiMR w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Decyzja²³ w sprawie przyznania płatności ekologicznej w ramach PROW 2014-2020 została wydana 17 dni po upływie terminu określonego w art. 31 pkt 1 ustawy, zgodnie z którym decyzję administracyjną należało wydać do dnia 1 marca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek.

Kierownik Biura wyjaśnił, że ww. decyzja została wydana z przekroczeniem terminu, m.in. z uwagi na niezakończony postępowanie w zakresie ustalenia powierzchni kwalifikowanej do płatności na działkach rolnych zadeklarowanych we wniosku. Ponadto czynnikami dodatkowymi były absencje pracowników w związku z pandemią COVID-19 oraz kumulacja pracy.

(akta kontroli str. 305-319, 463-467)

IV. Uwagi i wnioski

Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o terminowe wydawanie decyzji w sprawie przyznania płatności ekologicznej.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

²² Rolnik spełniający warunki przyznania płatności ekologicznej, podejmował się realizacji zobowiązania ekologicznego oraz do przestrzegania w tym okresie wymogów określonych dla pakietów i ich wariantów.

²³ Nr 0053-2020-011369 na kwotę 44 455,40 zł, w sprawie nr 0053-65110-0053-00000066/19.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 21 grudnia 2023 r.

Kontroler
Monika Cieniuch
Starszy inspektor kontroli państwowej
/podpisano elektronicznie/

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch
/podpisano elektronicznie/